

בית שלמה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

פרשת בחקתי

התשע"ח

גליון 114

נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמת

מ"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
 הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף מקראקא
 הרה"ק רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה
 הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמורא ב"ר
 יצחק אייזיק יהודה יחיאל
 הרה"ק רבי ישעיה מדינאוויץ
 הרה"ק רבי חיים ב"ר מנחם מענדל
 רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף
 רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי
 הרה"ק רבי שלמה ב"ר מרדכי מזוועהיל
 הרה"ק רבי שלמה זלמן מקאפוטס ב"ר
 יהודה לייב
 הרה"ק רבי אליעזר זאב הי"ד ב"ר מאיר
 שמואל הנביא בן אלקנה
 רבינו יצחק מקורבייל ב"ר יוסף
 הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן ב"ר אהרן
 אריה לייב
 הרה"ק רבי מאיר הורוויץ ב"ר שמואל
 הרה"ק רבי גרשון מיאמפאלא

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל-MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם"

ביתו של אור החיים היה פתוח לרוחה לכל אדם, על אחת כמה וכמה לבני תורה שנהגו להיכנס לביתו בית ועד לחכמים, ולא זו בלבד אלא שלבו היה פתוח לכל נזקק וקשה לב, והיה מסייע לעניים ככל יכולתו ולמעלה מזה. רבנו היה דואג לצרכיהם של בני תורה ומדי שבוע היה נוהג לנקות עגל מיוחד לשבת, שוחט אותו ומחלק את בשרו בין תלמידי חכמים, למען יאכלו וישבעו לכבוד השבת.

מסופר, כי פעם אחת פרצה מחלה בבהמות בעיר סאלי, וכל הבהמות שנשחטו לכבוד שבת נמצאו טרפות, מלבד אותו עגל ששחטו לצרכי רבינו. אחד העשירים בעיר, והוא גביר ונכבד בעמיו, שהצטרף מאוד שלא יוכל לאכול בשר לכבוד שבת, פנה לרבינו ובקש ממנו נתח בשר, והיה מוכן לשלם כל מחיר אשר ישת עליו. אך בקשתו נדחתה על ידי רבינו, היות וכל הבשר מוקדש לצרכי התלמידי חכמים הבאים לקבל את מנותיהם לכבוד השבת.

תוך שהם מדברים, הגיע אחד העניים הקבועים, ורבנו הגיש לו את מנתו. הצטרף אותו העשיר, היתכן שבשבילו אין כלום ואילו לאותו עני הלבוש בבגדים בלויים נתן חלק יפה, ומתוך כעסו אמר דברים שהיו לביזיון העני שהיה תלמיד חכם מופלג. רבנו לא רצה להתווכח עם אותו עשיר, שבינתיים עזב את ביתו של רבינו. בלילה ההוא חלם רבנו שנגזרה עליו גזרת גלות לשנה שלימה, מפני שלא יצא להגנת התלמיד חכם שנעלב על ידי אותו עשיר. רבינו קיבל עליו את הדין, ובשבוע לאחר מכן גלה מביתו והחל בשנת הגלות, גלות ממש. לא לן במקום אחד יותר מלילה אחד, וכבר למחרת עם אור הבוקר היה עובר למקום חדש, להמשך הגלות. לעתים קרובות גבר עליו הרעב, אולם הצדיק קיבל עליו את הדין בגלל שמע ביזיון תלמיד חכם ולא מיחה.

בערב שבת אחת בימי גלותו, הגיע בעל האור החיים הקדוש לעיר סמוך לעיר, וישב לנח על אבן אחת. תוך שהוא יושב נתחשו על ידו מ"ב הפירושים לפסוק "אם בחוקתי תלכו".

בהגיעו אל העיר, הסתיר את זהותו כדרכו, נכנס לבית כנאח האורחים "ארחי פרחי". אחד מנכבדי המקום הזמין אותו לסעוד על שולחנו. בתום סעודת השבת באווירה מרווממת הזמין אותו המארח להתלוות אליו לשמוע את הדברים הנאמרים במתיבתא דרביקעא מפי הרב המקומי של אותה העיר.

המארח ואורחו התיישבו בשולחן והקשיבו בקשב רב לדברי התורה שהשמיע הרב, והן י"ד הפירושים הראשונים על הפסוק "אם בחוקתי תלכו", והוסיף הרב ואמר כי הדברים

כתב הרה"ק מרדכי הכהן מצפת ז"ע ב"ספרו שפתי כהן" כנגד ג' דברים יתן ג' דברים כנגד בחוקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם שחוק וזמן אני קבעתי להם כי אם ירדו בזמן הקציר הם קללה לעולם אם אתם תלכו בחוקתי הם גם ילכו בחוקי שקבעתי להם וכנגד את מצותי תשמרו ונתנה הארץ יבולה מה שמוביל ושמור לה תתן לכם ולזה לא אמר פריה וכנגד ועשיתם אותם ועץ השדה יתן פריו פירשי ז"ל הם אילני סרק כמו שאתם עושים את המצוות כן אילנות שאינם עושים פירות יעשו כי בעשייתכם המצוות יגדלו הפירות שלהם לזה אמר פריו ולא אמר פרי כי ודאי אילן גדול בעובי ובקומה לא נברא לבטלה וכל מה שברא הקב"ה הכל היה בשלמות בלי חסרון כלל אלא ודאי שהיה

האלה נאמרו במתיבתא דרביקעא בשם רבי חיים בן עטר. רבינו, שכאמור היה בין המסובים, העיר בענותנותו "חיים בן עטר", והשמיט את התואר "רבי".

המסובים הזדעזעו לשמוע הערתו, שכן בימים ההם כבר נודע שמו של רבינו "אור החיים", ולכן הגיבו בצורה נמרצת על התנהגותו של האורח. בגלל כבוד השבת ומדת הכנסת האורחים, הסתפקו באזהרה לאורח להיות זהיר בכבודו של אותו צדיק בעל "אור החיים" הקדוש. המסובים אף באו בטענות נגד המארח על שהביא לכאן אדם שפגע לא רק בכבודו של המרא דאתרא, אלא אף בכבודו של בעל האור החיים הקדוש.

בסעודת הצהריים של שבת המשך הרב ודרש עוד י"ד פירושים על הפסוק הנ"ל, וחזר והוסיף כי אף פירושים אלו נאמרו במתיבתא דרביקעא בשם רבי חיים בן עטר, ושוב הגיב האורח בביטול "חיים בן עטר", והשמיט את התואר "רבי". גם הפעם הסתפקו במסובים באזהרה, ואמרו עוד "אין עושים אלא אם כן מזהירים" ועליו להימנע מלפגוע באותו איש קדוש היושב בעירו ומצורתו פרוסה למרחקים ולמרחבי תפוצות הגולה. כמוכן שגם הפעם העירו למארח כי עליו להיות זהיר יותר ולא להכניס לביתו אנשים כאלה.

בסעודת השלישית השלים הרב המקומי את יתר פירושיו של בעל האור החיים. ואף הפעם נהג האורח במנהגו והגיב בביטול תוך השמטת התואר "רבי", אולם הפעם, כיון שהיה הדבר בצאת השבת, הוצא האורח ונבלא בחדר הקהל, כדי להסיל עליו חרם כדיני של המבזה תלמידי חכמים ופוגע בכבודו של קדוש עליון, הוא בעל האור החיים הקדוש.

קהל המסובים המשיכו לאחר מכן וברכו ברכת המזון והתפללו תפילת ערבית. לפתע נשמע קול סערה אדיר, מפרק הרים ומשבר סלעים, וכל הסביבה חרדה כאילו העולם עומד להיחרב. הרב עשה שאלת חלום והודיעו לו מן השמים, היות ובעל האור החיים הקדוש נמצא תפוס אצלו ואינו יכול לעשות הברלה, לכן שר הגנונים הרעיש את העולם, שכן אינו יכול לפתוח שוב את הגנונים, תיכף ומיד פתח הרב את החדר ושחררו את בעל האור החיים" מכלאו ופיסוהו וכיבדוהו.

מן השמים הודיעו לבעל האור החיים" הקדוש "עלבוךך הנוכחי השלים את שנת הגלות" ועתה הנך רשאי לחזור לביתך ולהמשיך בהרצת התורה בעל פה ובכתב, ולהאיר לארץ ולדרים עליה

להם לאילני סרק פרי חביב ונחמד ומתוק ובחטא אדם נמנע ממנו שלא היה הגון וראוי לו מרוב עלויו וכן ארז"ל אילן שאדם אכל ממנו חטא היה, החטא עתה היא נזרעת בכל שנה ושנה ואינה אילן אלא מחטאו של אדם אחר שהיתה אילן נעשית זרעים וכן אמרו עתידה חטא שתתמר ועולה וכן תמצא שהיא סדוקה כגרעין תמרה כל זה להורות שהיתה כמו התמרה א"כ לזה אמר ועץ השדה לא כמו שאמר בקללה ועץ הארץ אלא עץ השדה שיוצא מאיליו ואין לו שמירה שהוא בשדה יתן פריו בגימ' הן אילני סרק יתן פריו אם תהיו ראויים והגונים לאותו פרי

מובא בספר לקוטי בתר ליקוטי את שכתב בעל שערי שמחה ז"ע "חז"ל דרשו על הפסוק הוזה הה"ד חשבתי דרכי ואשיבה רגלי על עדותיך אמר דוד בכל יום הייתי מחשב למקום פלוני אני הולך והיו רגלי משיבות אותי לבתי כנסיות ובתי מדרשות הכוונה כי ידוע אשר המלאכים נקראים עומדים ושרפים עומדים ממעל לו ואנו בני אדם יכולים להגיע על ידי התורה והמצוות למדרגת הולך והנה דוד המלך ע"ה היה מחשב בכל דרכיו אם מביאו הדרך הוזה למדרגת הולך ובא לידי מסקנה אשר רק ע"י הליכתו לבתי מדרשות הוא משלים נפשו וזה רמזו באמרם בכל יום הייתי מחשב אשר על ידי הליכה למקום פלוני סתם אדיה נקרא הולך אבל נוכחתי סוף סוף לדעת כי לא כן הוא דיו רגלי משיבות אותי

לבתי כנסיות ולבתי מדרשות היינו רק אך ורק על ידי הליכה לשם אפשר להגיע להשתלמות הנפש ולבוא למדרגת הולך לכן ואשיבה רגלי אל עדותיך" עכ"ל

פרקי אבות פרקי אבות פרק ו' משנה ט'

אמר רבי יוסי בן קסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחר, ונתן לי שלום, והחזירתי לו שלום, אמר לי, רבי מאיזה מקום אתה, אמרתי לו, מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני, אמר לי, רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים הנרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, אמרתי לו אם אתה נתן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה, וכן כתוב בספר תהילים על ידי דוד מלך ישראל, "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וקסף", ולא עוד, אלא שבשעת פטירתו של אדם אין מלווין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד, שנאמר, "בהתהלךך תנחה אותך, בשכבך תשמור עליה, והקיצות היא תשיחך", בהתהלךך תנחה אתך, בעולם הזה, בשכבך תשמור עליה, בקבר, והקיצות היא תשיחך, לעולם הבא, ואומר, לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות

כתוב הרבי מליובאוויטש זי"ע בספרו ביאורים לפרקי אבות "השאלות במשנתנו הדיוק ופגע בי אדם אחד (ולא פגש אותי או בא לקראתי וכיוצא ב). מדוע לא הקדים התנא בשלומו של האיש כפי ששנינו לעיל הוזה מקדים בשלום כל אדם ג. מהו החידוש בהחזרתו לו שלום והרי מי שאינו מחזיר שלום לחבירו נקרא גולן ד. וכן כתוב בספר תהילים ע"י דוד מלך ישראל לכאורה מיותר ה. מהי ההוכחה ממה שנאמר לי הכסף ולי הזהב ו. הקשר לבעל המאמר רבי יוסי קיסמא והביאור ופגע בי אדם אחד אדם זה פגע ברבי יוסי והורידו מדרגתו עצם העובדה שניסה לשכנע את רבי יוסי לעזוב מקום תורה ולבוא לעירו היא בגדר פגיעה בדרגתו ומעלתו של רבי יוסי ונתן לו שלום והחזירתי לו שלום רבי יוסי הכיר בפניו שהוא מתכוון לפגוע בו ולכן לא הקדים לו שלום אולם מאחר שהלה נתן לו שלום החזיר לו שלום בליט בריריה והנה תוכן הצעתו של האיש הי' שבכסף זה יוכל רבי יוסי לקיים מצות צדקה שהיא כלולת המצוות בהידור ומעלת קיום המצוות מכריעה הישיבה בעיר של תורה ועל זה ענה רבי יוסי שאפילו אם אתה נתן לי כל כסף והזהב

משנת הצדיק - הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זצוק"ל זי"ע כ"ו אייר (שישי)

רבי שלמה גולדמן שכונה ר' שלומקע זווילער, היה האדמו"ר הרביעי של חסידות זוועהיל ומקים חסידות זוועהיל בארץ ישראל, בן נין לרבי יחיאל מיכל מזלוטשוב תלמידו של הבעל שם טוב זי"ע

נולד לרבי מרדכי גולדמן האדמו"ר השלישי בשושלת זוועהיל ורבה של העיר זוועהיל ולאמו בת רבי שלמה מגראנינוב מגזע ליניץ היה חתנו של רבי אלתר מדויד הורודוק. לאחר פטירת אביו החל לכהן באדמו"רות ורבנות העיר לצד אחיו המבוגר ממנו רבי יחיאל מיכל גולדמן. עוד בחיי אביו קיבל קוויטלאך פתקאות עם הזכרת שמות לישועה מיהודי זוועהיל והסביבה

בשנת תרפ"ו 1926 עלה לארץ ישראל עם נכדו רבי מרדכי. לפי המסופר, כשירדו מהספינה ביפו אמר רבי שלמה לנכדו "אנחנו משליכים את האדמו"רות לים". הוא השתכן בירושלים בעיר העתיקה ולמד בישיבת חיי עולם. רבי שלמה קנה שטח בשכונת בית ישראל שם בנה דירה קטנה, כשהוא מתכנן את עיצובה ויצק בעצמו את יסודותיה. נהג לנסוע באוטובוס לכותל המערבי והיה יושב בין כל האנשים. ביתו היה פשוט ודל, כמעט בלי ריהוט, בלי שמישים ובלי גבאים. ביתו היה פתוח לרווחה לכל עני ונדכא, כשהוא עומד ומשמש בעצמו את באי ביתו. הוא הסתיר את יחסו ואדמו"רותו אולם אט אט החלו תושבי ירושלים להכיר בגודלתו וכינוהו בחיבה ר' שלומקע. עד שיום אחד יהודי מהעיר זוועהיל הגיע לירושלים וזיהה את האדמו"ר יושב בבית המדרש בין שאר האברכים ומני אז שוב התפרסם רבי שלמה כאדמו"ר ושמו התפרסם כבעל מופת ורבים האמינו בו שהוא צדיק יסוד עולם, אולם לעולם לא חזר להתנהג כאדמו"ר. על שאלות קשות בענייני לידה וכדומה היה נוהג לערוך "ישוב" במקוה, כלומר היה הולך לטבול ולאחר הטבילה היה עונה תשובה. בראשית שנת תש"ב כשהנאצים עמדו באל עלמיין הלך יחד עם רבי ישראל פרידמן מהוסיאטין לקבר האור החיים הקדוש להתפלל על הצלת יהודי ארץ ישראל, ובסוף התפילה אמר רבי ישראל שיועד שהנאצים יכשלו. בכל ימי המלחמה הבטיח שבארץ ישראל לא יגעו ולפני המלחמה אמר, גם אם תהיה מלחמה, בארץ ישראל לא יגעו ובוודאי לא בירושלים. בהזדמנות אחרת אמר ארץ ישראל תהיה לפליטה

רבי שלמה נפטר בכ"ו באייר תש"ה שביום זה סופרים את ספירת יסוד שביסוד שמרמזות על קדושה. נטמן בהר הזיתים. אחריו המשיך באדמו"רות בנו, רבי גדליה משה גולדמן זי"ע

סיפור מפורסם הוא שפעם ביקש מהרב שמשון אהרן פולונסקי ללמוד איתו חבורתא. תוך לימודם החלו להתווכח בהלכה בסוגיא בחושן משפט בסיום הוויכוח הודה הרב פולונסקי לרבי שלמה שהוא צודק, ונזכר שהיה לו דין תורה בטפליק בו פסק שלא כשורה, ואכן שלח את הכסף לרוסיה ליהודי שחיבו שלא כדין עוד סיפור שממנו ניתן ללמוד על עוצמת הזמן שלפני קידוש ליל שבת. מסופר כי פעם אחת בליל שבת ניכנס לבית רבי שלמה יהודי שרצה להזכיר שם של חולה ל"ע לפני האדמו"ר וכשנכנס ראה כי רבי שלמה כבר אוחז בכוס הקידוש או אז פנה אליו רבינו ושאלו מה רצונו וענה היהודי כי הוא יכול לחכות עד אחר הקידוש רבינו קידש על היין ואחר פנה בשנית לאותו יהודי ושאלו מה בפיו ענה היהודי כי יש לו שם לרפואה שלימה ונענה לו רבינו ואמר שחבל שלא הזכיר את השם לפניו לפני הקידוש כי בזמן שלפני הקידוש יכול היה לפעול בס"ד ישועות רבות למען החולה הנוכר

דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים אור גדליהו - גדליה ב"ר אברהם שור זצוק"ל זי"ע

ואכלתם לחמכם לשבע והביא רש"י מת"כ אוכל קימעא והוא מתברך במעיו ויש להסביר ע"פ מה שכתוב (דברים ה- ג) כי לא על הלחם לבדו יחיי האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיי האדם ופשטות הכוונה היא לפרש שהמנ' הי' מאכל רוחני כמבואר ברמב"ן (פ' בשלח) אבל האריז"ל פירש שהכוונה גם על לחם הארץ כי כח המזין של הלחם הוא ממוצא פי ה' אשר בתוך הלחם ולכן אוכל קימעא והוא מתברך במעיו דברכת ה' היא תעשיר (משלי י - כב) ואין נ"מ בין מעט ובין הרבה ברכת ה' היא המשביע אבל צריך להבין ל"ל שיתברך במעיו הלא הי' הרבה תבואה כמו שנאמר (בפס' י') ואכלתם ישן נושן וכו' וי"ל דאם אוכלים הרבה יש חסרון בזה ששייך שיתגשמו ממעשה האכילה לכן הברכה היא שלא יצטרכו לאכול כ"כ ויתברך הקימעא במעיו

סגולה לפרנסה - קיום תורה ומצוות

"והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם" (כ"ו, ה')

היצה"ר אל בית המדרש ויעטוק שם בתורה בחינת ואכלתם לחמכם שאין לחם אלא תורה כמו שנאמר לכו לחמו בלחמי וילמדו בכל חלקי התורה הן שבכתב והן שבע"פ שכן לשבע רומז על תורה שבכתב שיש בה שבעה חומשים כנודע וכן משנה עם הכולל עם ששה סדרי משנה עולה למניין לשבע ואז וישבתם לבטח בארצכם היינו שיוכה האדם לאמונה ובטחון בקב"ה ויוכה לחיים טובים ומאשרים והצלחות בכל מכל כל גם בעולם הזה וגם בעולם הבא